

روزشمار جنگ

یکشنبه

۱۴ اردیبهشت ۱۳۶۵

۲۴ شعبان ۱۴۰۶

۴ مهر ۱۹۸۶

۱۰۶

فرمانده لشکر ۸ نجف عصر امروز، در گفت‌وگو با فرمانده نیروی زمینی سپاه ضمن اشاره به درگیری‌های مداوم با نیروهای دشمن و فشارهای شدید ارتش عراق در محدوده دفاعی این لشکر در منطقه فاو، درخواست کرد تا برای حفظ دستاوردهای عملیات والفجر ۸ و نیز عملیات محدود ۸ اردیبهشت‌ماه جاری در این منطقه، تدبیری اساسی اندیشیده شود.

احمد کاظمی فرمانده لشکر ۸ نجف، در تشریح فشارهای دشمن بر خط مقدم این لشکر گفت: ما خیلی تحت فشاریم، ارتش عراق موضع تانک‌هایش را در مقابل ما تغییر نداده است، این تانک‌ها به خاکریز چسبیده‌اند. همچنین یک گروهان نیروی پیاده تقویت‌شده را جلوی خاکریز و بعضی تانک‌ها را روی جاده گذاشته است، بچه‌های ما تانکشان را می‌زنند و بعد تانک را عقب می‌کشند و یکی دیگر جایگزین می‌کنند. فشار واقعاً زیاد است.

وی ضمن درخواست اتخاذ تدبیری در این باره افزود: آمده‌ام خدمتتان تا تدبیری بکنید. البته در محوری که استقرار داریم کار سخت و آتش ادوات و توپ‌ها شدید است. دشمن همه چیزمان را منهدم کرده و همه تجهیزاتمان را از بین برده است: لودر، بلدوزر، نفربر پی.ام.پی. خدا شاهد است با این وضع دشوار، خط را نگه داشته‌ایم. برای حفظ خط باید سرمایه‌گذاری حسابی بشود. ما باید با یک گردان عمل کنیم و عراقی‌ها را عقب برانیم تا بتوانیم خاکریز برزیم. در وضعیت کنونی نمی‌شود خاکریز احداث کرد. پریشب، دشمن چنان آتش شدیدی روی مواضع ما ریخت که هیچی از ما باقی نماند؛ نه سنگر، نه خاکریز. سه چهار بلدوزر و لودر کار می‌کردند که آنها را هم منهدم کردند. من تابه‌حال چنین آتش پرحجمی در یک منطقه محدود ندیده بودم.

احمد کاظمی برخی از اقدامات لشکر ۸ نجف برای مقابله با دشمن را چنین برشمرد: «تابه‌حال

برای جلوگیری از پیشروی دشمن در صورت شکسته شدن خط دو تا بریدگی یکی در فاصله ۴۰ متری و دیگری در ۱۴۰ متری خط مقدم ایجاد کرده‌ایم. الآن هم داریم یک کانال از اول جاده تا کنار دشت احداث می‌کنیم. قصد داشتیم مین‌ریزی کنیم، ولی دیدیم اگر بخواهیم عملیات کنیم بچه‌ها می‌روند روی مین‌ها، مین نریختیم. الآن بچه‌ها پشت خاکریز مستقرند. تانک‌های دشمن دو سه بار جلو آمدند که هفت هشت دستگاه آنها در گل گیر کردند. بچه‌ها سعی کردند یکی دو تا از تانک‌ها را بیاورند، ولی نشد. اگر امشب هم نتوانند بیاورند، گفتم آتششان بزنند.»

فرمانده لشکر ۸ نجف در پایان بازم تأکید کرد: «اگر می‌خواهید اینجا محفوظ بماند یک فکری کنید. من حاضرم. به ما امکانات بدهید خودمان می‌رویم خاکریز می‌زنیم. ... آن وقت تقریباً ۵۰ کیلومتر زمین می‌آید دستتان.»^۱

۱۰۷

فرمانده نیروی زمینی سپاه ضمن تأکید بر ضرورت استمرار عملیات در منطقه فاو به منظور سلب آرامش قوای دشمن و خروج یگان‌های خودی از وضع انفعالی، به یگان‌ها ۲۰ روز مهلت داد تا برای عملیات آماده شوند.

در جلسه امروز فرمانده نیروی زمینی سپاه با فرمانده و مسئولان قرارگاه کربلا،* فرماندهان دو لشکر ۸ نجف و ۴۱ ثارالله^۲ و مسئول مهندسی جهاد سازندگی که در مقر قرارگاه کربلا تشکیل شد، ضمن تحلیل نقاط قوت و ضعف عملیات نیروهای سپاه در منطقه فکه، وضعیت منطقه فاو نیز بررسی شد. براساس شناسایی انجام‌شده در منطقه عملیاتی فاو به‌ویژه محور دریاچه و کارخانه نمک، مسائلی نظیر محدودیت‌های راه‌های مواصلاتی به خط دشمن به دلیل وجود آب‌گرفتگی وسیع در منطقه و باتلاقی بودن زمین، محدود بودن منطقه عملیات و معبرهای نفوذی به خطوط پدافندی عراق و نیز کمبود خاک برای احداث خاکریز و سنگر مشکلاتی را برای فعالیت نیروهای پدافندی ایجاد کرده است.^۲

در ابتدای جلسه، علی شمشخانی فرمانده نیروی زمینی سپاه، با اشاره به عملیات سریع نیروهای خودی در پاسخ به حمله دشمن در منطقه فکه، بر ضرورت اجرای عملیات در منطقه فاو تأکید کرد و گفت: «در فکه، چهار تیپ عراق در خط بود که برادرها [نیروهای خودی] به خط زدند و انهدام خوبی از دشمن کردند و تعداد خیلی خوبی اسیر گرفتند، چون دشمن هنوز خط منظمی نداشت و تازه شروع به مین‌گذاری کرده بود، اما علت اینکه [نیروهای خودی] باقی نماندند،

* اعضای جلسه عبارت بودند از: علی شمشخانی فرمانده نیروی زمینی سپاه پاسداران، احمد غلامپور فرمانده قرارگاه کربلا، حسن دانایی‌فر از مسئولان قرارگاه کربلا، عبدالمحمد رثوفی فرمانده لشکر ۷ ولی عصر (عج)، قاسم سلیمانی فرمانده لشکر ۴۱ ثارالله^۲، احمد کاظمی فرمانده لشکر ۸ نجف، قآنی فرمانده تیپ ۲۱ امام رضا (ع)، شمایللی از مسئولان مهندسی جهاد سازندگی.

یکی سرعت عمل در اجرای عملیات بود، دوم زمان برای شناسایی نداشتند و از همه مهم‌تر اینکه عرض منطقه عملیاتی حداقل ۲۳ کیلومتر بود که با یک تیپ اصلاً امکان برقراری الحاق بین نیروها وجود نداشت. ولی اگر، یک یگان دیگر داشتیم قطعاً می‌توانستیم الحاق را انجام دهیم و نیروها [در منطقه آزادشده] بمانند.»

وی ضمن یادآوری سرعت عمل نیروها در مقابله با حمله عراق و نیز عزیمت بخشی از توان لشکر ۵ نصر به منطقه دهلران و نتیجه حاصل از این تدابیر تصریح کرد: «یگان‌های دیگر هم باید آمادگی داشته باشند [علاوه بر منطقه‌ای که اکنون مأموریت دارند] روی منطقه دیگری کار کنند تا به محض اعلام، بدون تأخیر [علیه دشمن] وارد عمل شوند.»

فرمانده نیروی زمینی سپاه در ادامه با بیان اینکه ارتش عراق برای حمله به مواضع نیروهای ایرانی در مناطق دیگر از یگان‌های اصلی و سازمانی‌اش استفاده و یگان‌های ضعیف‌تر را در فاو مستقر کرده است، این اقدام را فرصت مناسبی برای عملیات در فاو برشمرد و گفت: «باتوجه به وضعی که فعلاً ارتش عراق در این منطقه دارد و با در نظر گرفتن حضور مردم در جبهه‌های جنگ، باید به سرعت از این وضع انفعالی که بر ما حکم شده خارج شویم و بدون هیچ تردیدی برویم میدان عملیات و میدان جنگ را خودمان مشخص کنیم. الان باتوجه به مجموعه شرایطی که از نظر نظامی داریم و اینکه تمام توان جمهوری اسلامی در این منطقه متمرکز است، بهترین منطقه برای عملیات همین منطقه [فاو] است که هم تأثیر انهدامی روی دشمن دارد و هم می‌توانیم زمین زیادی را بگیریم و هم ارتش عراق را نسبت به آینده‌اش بترسانیم که در جایی دیگر عمل نکند.» شمخانی همچنین با ابراز نگرانی از ضعف خطوط پدافندی و پایان یافتن زمان مأموریت بخشی از نیروهای داوطلب مردمی، بر فعال کردن جبهه‌ها تأکید و خاطر نشان کرد: «به جای اینکه تانک‌های عراقی را به حال خود رها کنیم که خاکریزهای ما را بزنند، باید آنها را مشغول کنیم و کاری کنیم که به جای آنکه یک خاکریز و یک نقطه را هدف قرار دهند خود را صرف منطقه وسیع‌تری بکنند.» وی تصریح کرد که برای تحکیم خطوط پدافندی هم راهی جز اجرای عملیات نداریم، بدون فوت وقت مشغول کار شوید، چون نیروهای داوطلب اکثر یگان‌ها تا یک ماه دیگر ترخیص می‌شوند و اگر عملیاتی نکنیم، برگشت نیرو بدون اجرای عملیات تأثیرات منفی بسیاری دارد.

در ادامه جلسه، فرماندهان دو لشکر ۸ نجف و ۴۱ ثارالله^(ع)، ضمن بیان کمبودها، تمایل خود را برای اجرای عملیات اعلام کردند. قاسم سلیمانی فرمانده لشکر ۴۱ ثارالله^(ع)، با ابراز ناراحتی از کمبود امکانات برای سنگرسازی گفت: «خدا شاهد است در این عملیات ۱۳۰ هزار گونی مصرف کردیم. الان هیچ چیز نداریم [که با آن سنگر بسازیم] و ضعمان خیلی ناجور است. [با این حال] ما آماده‌ایم. باتوجه به مسائلی که دشمن دارد به وجود می‌آورد، این ذلت است که ما

بیکار بنشینیم و از این [فرصت] استفاده نکنیم و بگذاریم عراقی‌ها عملیات کنند». احمد کاظمی فرمانده لشکر ۸ نجف هم اظهار کرد: «خدا شاهد است الآن سه کیلومتر خط داریم، ولی نه سنگر داریم، نه خط درست و حسابی، یک سری خطوط بیخود و نامناسب داریم. یک سنگر داشتیم که پست امداد ما بود. برادرهای متخصص بروند ببینند، طاقش را الوار گذاشته بودیم و چهارتا گونی دورش بود. بعد یک گلوله آمد و از سنگر هیچ اثری نماند. ادامه این وضع خیلی ناچور است.»

در ادامه جلسه فرمانده نیروی زمینی سپاه پاسداران، با توجه به اهمیت محدوده کارخانه و دریاچه نمک در منطقه عملیاتی فاو، بر دقت در طرح‌ریزی عملیات تأکید کرد و گفت: «برادران محکم و بدون تردید آماده شوند که این منطقه را تأمین کنیم ما باید در طرح‌ریزی، وضعیت دشمن را پیچیده و مشکل فرض کنیم. گرچه واقعیت این است که تحرکات عراق در جبهه‌های دیگر حکایت از این دارد که نیروهای متلاشی‌شده عراق در خطوط مقدم هستند. زیرا در اینجا بیشترین میزان آتش‌ها روی دشمن است و دشمن هرگز نمی‌آید یک تیپ و یک یگان سازمانی‌اش را زیر آتش ما قرار دهد. اینجا اکثر نیروهای عراقی جیش‌الشعبی هستند که باید آنها را پاک کنیم. ان‌شاءالله ۲۰ روز دیگر حداکثر زمانی است که می‌شود برای آمادگی عملیات اعلام کرد. ... ضمن آنکه باید برای مشکلی که لشکر ۸ نجف در منطقه دارد یک فکر عاجل و صحیح بکنیم.»^۲

۱۰۸

فرماندهی نیروی زمینی سپاه در جلساتی با فرماندهان قرارگاه‌های قدس و کربلای سپاه پاسداران در محل قرارگاه شهید همت در منطقه فاو، در مورد انتخاب منطقه‌ای برای عملیات گسترده آبی، وضعیت خطوط پدافندی دشمن در منطقه شلمچه و مقایسه زمین شلمچه با زمین مناطق عملیاتی بدر، خیبر و فاو بحث و تبادل نظر کردند.*

در جلسه بعد از ظهر امروز، عزیز جعفری فرمانده قرارگاه قدس، با اعلام بی‌رغبتی فرماندهان یگان‌های تحت امر این قرارگاه برای اجرای عملیات در منطقه شلمچه، تأکید کرد که جلب نظر فرماندهان یگان‌ها و تمایل آنان شرط بسیار مهمی برای موفقیت عملیات است. وی توضیح داد که منطقه شلمچه در معرض دید کامل دیدبانان عراقی است و کار آماده‌سازی آن برای یگان‌ها بسیار سخت است و امکان فعالیت یگان‌ها در این منطقه بدون هشیارشدن دشمن، دور از انتظار است. عزیز جعفری که منطقه را از نزدیک بررسی کرده است، افزود: در این منطقه فاصله خط

* در جلسه اول محمد باقری و علی عبداللهی (مسئول اطلاعات و یکی از مسئولان طرح و عملیات نیروی زمینی سپاه) نیز حضور داشتند و در جلسه دوم احمد غلامپور فرمانده قرارگاه کربلا و حسن دانایی‌فر نیز به آنها اضافه شدند. مهدی انصاری راوی مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ نیز در هر دو جلسه به ثبت و ضبط مطالب جلسه پرداخت.

خودی با خط اصلی دشمن ۲ تا ۳ کیلومتر است که این محدوده پر از آب، موانع و میدان مین می‌باشد. دشمن در منطقه شلمچه رده‌های مختلف دفاعی دارد و حواش کاملاً جمع است. ضمن آنکه در این منطقه اصلاً کار مهندسی نشده به طوری که داخل سنگرهای نیروهای ارتشی مستقر در منطقه، آب آمده است. خاکریزهایشان هم کوتاه است. به بچه‌های اطلاعات گفتم امروز بروند در خط مستقر شوند و دو کار را انجام دهند: یکی طول خط پدافندی و وضعیت خط و آرایش دشمن را ببینند، یکی هم عقبه‌ها و کل وضعیت جاده‌ها و خاکریزها را روی کالک ترسیم کنند. آنچه مسلم است در این محور خیلی باید کار شود. وضعیت خطی که نیروها فعلاً مستقرند خیلی خراب است. در واقع نیروها توی آب زندگی می‌کنند. مثلاً یک خاکریز داشتند که آب به سمت پشت آن نشت کرده و یک استخری ایجاد کرده است. به همین دلیل نیروها از روی سینه خاکریز پیاده راه می‌روند.

فرمانده قرارگاه قدس افزود: «وقتی برای بررسی خط رفتیم کسی نبود جلویمان را بگیرد، نه دژبانی و نه ... خط خیلی خلوت بود، به گونه‌ای که وحشتمان گرفت که احتمالاً اینجا سقوط کرده و ارتشی‌ها هم در خط نیستند. حتی یک ماشین از اینجا نمی‌آمد. بعد متوجه شدیم محل عقبه‌شان را تغییر دادند. لذا ما هرچه بتوانیم از شلمچه پرهیز کنیم، بهتر است.» فرمانده نیروی زمینی سپاه که بر تمرکز برنامه‌ریزی و طرح‌ریزی برای عملیات در منطقه شلمچه تأکید دارد، پس از شنیدن اظهارات عزیز جعفری، گفت که باید برای شلمچه فکر اساسی بشود.

فرمانده قرارگاه قدس در ادامه ضمن مقایسه مناطق عملیاتی والفجر ۸ و بدر با منطقه شلمچه، به مشکلات دیگر شلمچه اشاره کرد و افزود: «در شلمچه، زمین برای دشمن آماده است یعنی اینجا عراقی‌ها مواضع توپ‌هایشان را از قبل آماده کرده‌اند. از نظر جاده‌سازی و راه‌های مواصلاتی محدودیت ندارند چون در منطقه خودشان جاده‌سازی زیادی انجام داده‌اند. در فاو آرایش زمین به نفع ما بود، ولی در این منطقه برعکس است. ما اینجا بخواهیم آرایش بگیریم، از چپ و راست توپخانه‌مان را می‌زنند. یعنی در اینجا تقریباً زمین به نفع دشمن یا حداقل برابر است.»

علی عبداللهی نیز در تأیید دیدگاه فرمانده قرارگاه قدس گفت: «در عملیات والفجر ۸ ما از یک طرف با دشمن درگیر بودیم و از سه طرف دیگر خیالمان راحت بود (چون سه طرف ما آب بود) و محدودیت زمین هم نداشتیم، ولی در عملیات بدر از سه طرف با دشمن درگیر بودیم و آتش از سه طرف روی نیروهای ما بود.» سپس عزیز جعفری باتوجه به آرایش ارتش عراق در منطقه شلمچه خاطر نشان کرد که در این منطقه دشمن دورتادور ما را محاصره کرده، یعنی از یک دایره، سه ربعش در اختیار عراقی‌ها و یک ربع آن دست ما است. وی در ادامه خطاب به فرمانده نیروی

زمینی سپاه درخصوص انتقال نیرو و واگذاری خط حد به یگان‌ها تأکید کرد که قبل از این کار لازم است با محسن رضایی به یک تصمیم قطعی برسیم، بعد این کار را بکنیم.* در پایان جلسه قرار شد که برای دستیابی به نتیجه بهتر و تصمیم‌گیری دقیق‌تر، بحث و بررسی در این باره ادامه یابد.^۴

در جلسه شامگاه نیز بحث درباره طراحی عملیات آتی ادامه یافت. راوی مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ در قرارگاه نیروی زمینی سپاه به نقل از عزیز جعفری چنین نوشته است: «وی با یادآوری سابقه ذهنی و دیدگاه فرمانده کل سپاه برای اجرای عملیات در منطقه عمومی شلمچه و با هدف توسعه زمین منطقه عملیاتی فاو گفت طرحی که در ذهن برادر محسن رضایی بوده، هدفش ابوالخصیب بوده که برای رسیدن به آن، با استفاده از ارون‌درو و عقبه کارون این کار انجام می‌شود، اما این منطقه چند اشکال دارد: یکی عرض کم منطقه است که دشمن با استفاده از آتش شدید [می‌تواند تهدید جدی را برای نیروها ایجاد کند]؛ مسئله دیگر مشکل عقبه است. به عقیده وی موفقیت عملیات در منطقه ابوالخصیب کاملاً وابسته به نتیجه عملیات در منطقه شلمچه است. ضمن آنکه تاکنون سابقه نداشته دشمن در منطقه [ساحل غربی ارون‌درو] این مقدار آمادگی داشته باشد.» برپایه این گزارش، عزیز جعفری در ادامه خاطر نشان کرد که طرح مورد نظر ما این بود که عملیات از بالای آب گرفتگی شلمچه تا جزیره مینو اجرا شود. در صورتی که در منطقه شلمچه عمل کنیم، امکانات دشمن را در منطقه بصره به خود جذب کرده و اجازه نمی‌دهیم که همه امکاناتش را روی ما بگذارد. ما باید طوری عملیات را طراحی کنیم که وابسته به شلمچه نباشد.

احمد غلامپور فرمانده قرارگاه کربلا نیز در این باره اظهار کرد: «[تداوم] عملیات در [ساحل غربی ارون‌درو] کاملاً وابسته به عملیات در شلمچه است. لذا باید ببینیم کدام مهم‌تر است؛ منطقه ابوالخصیب یا ساحل بصره؟ همچنین باید به سه عامل توان، زمان و زمین توجه کنیم. ... اگر تأمین خط تنها متکی به عبور از رودخانه باشد، مشکلاتی دارد. من نظرم این است که برای اجرای این طرح، حتماً باید از منطقه شلمچه استفاده کنیم.»

با این حال، محمد باقری عقیده داشت با توجه به پیچیدگی زمین منطقه به دلیل اقدامات مهندسی گسترده دشمن و وسعت و تعدد موانع، در منطقه شلمچه اصلاً نمی‌توان در سه چهار روز اول برای دستیابی به هدف امیدوار بود. وی تأکید کرد: «حتی اگر پای نیروی ما برسد به این منطقه،

* فرمانده قرارگاه قدس در مقایسه دو منطقه شلمچه و فاو، عوامل موفقیت در منطقه فاو را چنین برشمرد: اراده و مشیت الهی، غافلگیر شدن دشمن، آماده‌نبودن زمین دشمن، باتلاقی‌بودن زمین که مانع خوبی برای اجرای پاتک عراق بود، پشتیبانی خوب نیروهای مردمی، حجم مناسب آتش پشتیبانی، وسعت منطقه و درگیری با دشمن از یک سمت. [سند شماره ۵/۱۲۱۶/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی قرارگاه نیروی زمینی سپاه (مهدی انصاری)،

چهار روز طول می کشد [تا از موانع دشمن خلاص شود]؛ یعنی این قدر دشمن شلمچه را پیچیده کرده و موانع پیچ در پیچ و تودرتو با سنگرهای سیمانی و بتونی ایجاد کرده و با اتصال برق به موانع، موقعیت خود را تحکیم کرده است.^{۵*}

۱۰۹

با اقدامات واحدهای آتش یگان‌های سپاه پاسداران و ارتش در مناطق مختلف، ضرباتی به قوای دشمن وارد شد. آتش دوربرد ارتش عراق نیز خساراتی به مناطق خودی وارد کرد. همچنین به ادعای ارتش عراق تعدادی از نیروهای ایران به قوای عراقی پناهنده شدند.

راوی مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ در قرارگاه نیروی زمینی سپاه در این باره نوشته است که صبح امروز، نیروهای لشکر ۲۷ محمدرسول‌الله (ص) دو تانک عراقی را در جاده ام‌القصر با موشک میلان منهدم کردند.^۶

ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی نیز اعلام کرد که حرکت یک ستون زرهی دشمن در منطقه ابوالخصیب با اجرای آتش سنگین نیروهای خودی، مختل و چند تانک و خودرو از این ستون منهدم شد. همچنین با اجرای آتش روی منطقه سیبه در غرب اروندرود، بخشی از سنگرها و سلاح‌های ارتش عراق منهدم و تعدادی از نیروهای آنها کشته یا مجروح شدند. در مناطق مرزی باختران و ایلام نیز اجرای آتش رزمندگان تلفات و خساراتی به دشمن وارد کرد.^۷

این ستاد در اطلاعیه نظامی شماره ۲۴۶۱، ضمن اشاره به درگیری پراکنده در مناطق عملیاتی فکه و شرهانی تصریح کرد که قهرمانان هوانیروز با حمله به یگان‌های زرهی دشمن ۴ تانک نیروهای عراقی را به کلی منهدم کردند. در ادامه این اطلاعیه آمده است که نیروی دریایی جمهوری اسلامی در مأموریت گشت دریایی، ۹ فروند کشتی تجاری و نفتکش خارجی را مورد بازرسی قرار دادند.^۸ فرماندهی کل نیروهای مسلح عراق با صدور اطلاعیه شماره ۲۲۱۳ اعلام کرد که با اجرای آتش در مناطق سپاه سوم (شرق بصره) و سپاه هفتم (غرب اروندرود و منطقه فاو) خسارات و تلفاتی به نیروهای ایرانی وارد کرده است. در این اطلاعیه ادعا شده است که تعدادی از نظامیان ایرانی به واحدهای خط مقدم عراق پناهنده شده‌اند.^۹

* عزیز جعفری فرمانده قرارگاه قدس، در تأیید اظهارات محمد باقری گفت: «اینها را برای آقای غلامپور بگو تا بداند این [زمین] شلمچه چه چیز عجیب و غریبی است. ... اینجا [دشمن] برای ۱۵ روز جنگ، مهمات، آب، غذا و امکانات [آماده] دارد. سیم‌خاردارها را به برق وصل کرده، سنگرهای بتونی [ساخته] که گلوله‌بزنی روی کلاهش، هیچی نمی‌شود. اصلاً این شلمچه یک چیز عجیب و غریبی است.» [سند شماره ۱۹۷۶۷/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: جلسه بررسی انتخاب منطقه برای عملیات آینده، کربلای ۴ (قرارگاه نیروی زمینی، ۱۳۶۵/۲/۱۴، نوار شماره ۱۹۷۶۷) راوی: مهدی انصاری، صص ۴ و ۳]

۱۱۰

انتقال تعداد زیادی جاش مسلح عراقی به منطقه عملیاتی والفجر ۸، تجمع واحدهای نظامی دشمن در رواندوز، اقدام نیروهای عراقی به ترمیم و احداث سنگر و کانال در محور قصر شیرین و مهران، گلوله باران مواضع رزمندگان ایران در منطقه عمومی مهران از جمله مهم ترین خبرهای منابع نظامی در جبهه شمالی و میانی است.

قرارگاه حمزه سیدالشهدا^{۱۰} با استناد به گزارش ناحیه کردستان اعلام کرد که رژیم بعث عراق اخیراً جاش های مسلح زیباری را به استعداد ۵۰۰۰ نفر از منطقه عملیاتی والفجر ۹ به منطقه عملیاتی والفجر ۸ اعزام کرده است.^{۱۰}

سپاه پیرانشهر نیز در نامه ای به قرارگاه حمزه سیدالشهدا^{۱۱} از تجمع نیروهای عراقی در منطقه رواندوز خبر داده و نوشته است که به گفته برخی از جاش ها، عراق قصد حمله به ایران را دارد.^{۱۱} براساس گزارش قرارگاه عملیاتی نجف ۲، تعدادی از عوامل عراقی در محور قصر شیرین در حال ترمیم کانال و احداث و ترمیم سنگر و در محور مهران در حال احداث سنگر مشاهده شده اند.^{۱۲} گفتنی است علی مذهبی راوی مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ در گزارش روزانه خود نوشته است امروز توپخانه دوربرد عراق تیپ ۴ لشکر ۲۱ حمزه ارتش جمهوری اسلامی در منطقه هرمز آباد را به شدت گلوله باران کرد.^{۱۳}

۱۱۱

در نتیجه اجرای کمین نیروهای عراقی در منطقه عمومی دهلران، تعدادی از رزمندگان شهید یا مجروح شدند. در درگیری دیگری در جبهه شمال غرب، سنگر کمین عراقی ها منهدم و افراد آن متواری گشتند. دفتر فرماندهی منطقه ۲ کربلا در گزارشی به دفتر فرماندهی کل سپاه اعلام کرد که در منطقه گاوتپه واقع در ۳۰ کیلومتری دهلران، گروهی از نیروهای ژاندارمری مأمور در سومار با یک دستگاه خاور به شناسایی می روند که در کمین دشمن گرفتار شده و در نتیجه ۱۱ نفر از آنها شهید و تعدادی مجروح می شوند و خودروی آنان نیز منهدم می شود.^{۱۴}

گزارش نشریه وزارت اطلاعات از این حادثه حاکی است: حدود ۴۷ نفر از افراد ژاندارمری در محور چلات هدف کمین ضدانقلابیون وابسته به عراق قرار می گیرند که در نتیجه ۷ نفر شهید و ۱۰ نفر زخمی می شوند و از بقیه اطلاعی در دست نیست.^{۱۵}

دفتر فرماندهی سپاه ارومیه نیز گزارش داد: گروهی از نیروهای گردان شهید باکری که امروز، برای دستگیری دیدبانان عراق به خطوط دشمن اعزام شده بودند با کمین عراقی ها مواجه شده و با آنان درگیر می شوند که با رشادت نیروهای این گردان، کمین دشمن متلاشی شده و افراد آن می گریزند. نیروهای خودی بعد از یک ساعت درگیری، سالم به مقر برمی گردند.^{۱۶}

در پی تهدید حکومت عراق به اخراج گروه رزگاری از این کشور و باتوجه به احتمال تهدید مشابه سایر گروه‌های ضدانقلاب ایرانی، این گروه‌ها اقدامات و حملات خود را تشدید کرده‌اند. بنا بر گزارش امروز رکن ۲ (اطلاعات) لشکر ۲۸ ارتش جمهوری اسلامی، رژیم بعث عراق در ۱۳۶۵/۲/۳، به سران گروه‌ها از جمله گروهک رزگاری هشدار داد در صورت افزایش ندادن فعالیت‌هایشان باید خاک عراق را ترک کنند. در همین ارتباط سران رزگاری با تشکیل جلسه‌ای، تعدادی از نیروهای خود را به ۳ گروه عملیات به فرماندهی سعید مرادی، اطلاعات به سرپرستی محمد ولی و پشتیبانی به سرپرستی رفیق (اهل سیانا) تقسیم کردند. این گروه‌ها با نفوذ به داخل ایران در بخش سروآباد قصد دارند پس از استقرار در این منطقه ضمن اجرای عملیات، اخبار و اطلاعات و همچنین محل استقرار نیروهای خودی را در اختیار رژیم عراق قرار بدهند.

براساس همین گزارش، گروه عملیات رزگاری به استعداد ۳۴ نفر در ۱۳۶۵/۲/۵، با ورود به منطقه اورامان به سه تیم تقسیم شد: تیم اول به استعداد ۴ نفر به سرپرستی سهراب رزایی به حوالی روستای رزاب؛ تیم دوم به استعداد ۱۶ نفر به حوالی روستای بهرام‌آباد بندول و تیم سوم به استعداد ۱۴ نفر به منطقه اورامان اعزام شدند و در این نقاط در حال گشت‌زنی هستند. این تیم‌ها قصد اجرای کمین در جاده‌ها، ترور شخصیت‌ها و در صورت امکان حمله به پایگاه‌های نیروهای خودی را دارند.^{۱۷}

در این زمینه، قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(ع) نیز ضمن هشدار به همه پایگاه‌های تحت‌امر خود در مورد تاکتیک جدید حزب دمکرات در حمله به پایگاه‌ها، اعلام کرد: اخیراً هیزهای (گردان‌های) حزب دمکرات به صورت هماهنگ شده و باهم وارد عمل می‌شوند و طبق تصمیمات کنگره هفتم حزب دمکرات، واحدهای عملیاتی این حزب هماهنگ با یکدیگر و زیر نظر قرارگاه، عملیات خواهند کرد. این تاکتیک جدید به همه هیزها ابلاغ شده است.^{۱۸}

واحد اطلاعات سپاه سردشت نیز به قرارگاه حمزه هشدار داد تعداد زیادی از افراد هیز کیارنگ چند روزی است که در روستای احمدبریو استقرار یافته و قصد حمله به گروه ضربت سردشت را دارند.^{۱۹}

از سوی دیگر، سپاه سنندج برای دستگیری یکی از عوامل ضدانقلاب به نام محمود گفتاری در ساعت یک بامداد امروز، اقدام به ایجاد کمین کرد، اما نامبرده متوجه کمین شده و با نیروهای خودی درگیر و کشته شد.^{۲۰}

۱۱۳

تهاجم ارتش عراق برای تصرف دشت برازگری در شمال استان اربیل، با مقاومت پیشمرگان کرد و مجاهدین عراقی درهم شکست. عملیات چریکی بارزانی‌ها در منطقه زاخو و بمب‌گذاری مجاهدین عراقی در باشگاه افسران عراقی تلفات و خساراتی به ارتش عراق وارد کرد.

خبرگزاری جمهوری اسلامی به نقل از منابع موثق از داخل خاک عراق، گزارش داد که مقاومت و نبردهای چریکی پیشمرگان حزب‌الله کرده‌وادار مجلس اعلاهی عراق و مجاهدین مسلمان عراقی، منجر به تحمیل تلفات و خسارات سنگینی به مهاجمان عراقی و عقب‌نشینی آنان تا مواضع قبلی خود شد. در این عملیات چند تن از نظامیان عراق اسیر شدند و تعدادی سلاح و مهمات به غنیمت پیشمرگان درآمد.^{۲۱*}

شوکت بارزانی نماینده حزب دمکرات کردستان عراق (گروه بارزانی‌ها) در گزارشی به فرماندهی تیپ نوه‌د اعلام کرد که در ساعت ۱۹:۳۰ مورخ ۱۳۶۵/۲/۱۴، گروهی از پیشمرگان منطقه زاخو به پایگاه‌های سیلافه، کانی‌کوتره و سیپله حمله و بعد از نبردی شدید پایگاه سیلافه را تصرف کردند و به آتش کشیدند. در این عملیات خسارت بسیاری به هر سه پایگاه دشمن وارد شد و ۶ نفر از افراد دشمن از جمله فرمانده پایگاه سیلافه اسیر شدند. همچنین چند سلاح سبک، یک دوربین و مقداری مهمات به غنیمت افراد بارزانی درآمد.

بنا بر همین گزارش، هم‌زمان با عملیات مذکور، پیشمرگان منطقه عقره سر جاده پایگاه بابلو (شمال زاویه) کمین زدند. در این کمین ۲ تن از نیروهای دشمن کشته شدند و ۲ تفنگ غنیمت گرفته شد.^{۲۲}

همچنین روزنامه جمهوری اسلامی در شماره امروز خود نوشت: مجاهدین عراقی در اواخر ماه گذشته با کارگذاشتن یک بمب ۱۰ کیلویی در باشگاه شبانه افسران عراقی در خیابان ابونراس بغداد، این باشگاه را به آتش کشیدند. در این انفجار ۲ افسر بلندپایه عراقی به نام‌های سرهنگ و عد الدلیمی و سرگرد ولید خالد کشته شدند.^{۲۳}

۱۱۴

سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با اعزام افراد خود از عراق به نقاط مختلف کشور، فعالیت‌های جاسوسی و خرابکاری خود را در داخل ایران تشدید می‌کند.

بنا بر اعلام شهربانی استان کردستان، تعدادی از عوامل سازمان مجاهدین خلق (منافقین) از

* تهاجم ارتش عراق با شلیک هزاران گلوله توپ و خمپاره و اجرای آتش مستمر بیش از ۱۰ بالگرد توپ‌دار روی روستاهای بی‌دفاع منطقه آغاز شد. این تهاجم به انهدام کامل چند روستا و ده‌ها خانه مسکونی و مجروح و شهیدشدن عده‌ای غیرنظامی انجامید. مجروحان با تلاش گروه‌های امداد پزشکی و پیشمرگان حزب‌الله معالجه شدند. همچنین در این عملیات یک پیشمرگ کرد و یک مجاهد مسلمان عرب به شهادت رسیدند. [روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۵/۲/۱۴، ص ۱۵]

مرز چوارتای عراق وارد خاک ایران شده‌اند. گروه دیگری نیز از مرز پاوه قصد ورود به خاک ایران را داشتند که با اجرای آتش خمپاره‌انداز نیروهای خودی، یکی از آنها کشته و ۵ نفر دیگر مجروح شدند.^{۲۴} همچنین بنا بر گزارش واحد اطلاعات سپاه سردشت، عده‌ای از افراد این سازمان پس از تردد در روستاهای گوزله و یولوکه با ماشین عازم سایر شهرهای ایران شدند.^{۲۵} وزارت اطلاعات نیز در گزارش روزانه خود اعلام کرد منافقین اقدام به شناسایی تورهای بازرسی در مسیرهای تبریز به بستان‌آباد، تبریز به آذرشهر و بناب کرده‌اند. این سازمان همچنین اعزام عناصر خود وضعیت استقرار تورهای بازرسی و کیفیت بازرسی را در مسیرهای میان‌دوآب، مراغه، قره‌چمن و میانه بررسی کرده‌اند.^{۲۶}

شهربانی استان ایلام نیز در نامه‌ای به فرمانده گردان مرزی ژاندارمری ایلام ضمن هشدار درباره احتمال اقدامات تخریبی منافقین اعلام کرد: «به‌قرار اطلاع واصله، منافقین قصد دارند در آینده اقدام به یک سری عملیات خرابکارانه در تأسیسات شهرها و دکل‌های فشارقوی برق نمایند.»^{۲۷}

۱۱۵

امروز نیز هزاران تن از داوطلبان بسیجی شامل نیروهای رزمی، فنی، پزشکی، آموزشی، مهندسی و راه‌سازی از سراسر کشور عازم جبهه‌ها شدند.

نیروهای تخصصی بسیج سپاه پاسداران قم، نیروهای فنی و تخصصی طرح کاد آموزش و پرورش قم و گروهی از کارخانجات این شهرستان، اولین کاروان لیبک یا امام پزشکان سمنان، گروهی از نیروهای امدادگر جمعیت هلال‌احمر شهرستان کاشان، یک اکیپ از نیروهای فنی و تخصصی اداره راه‌وترابری گرگان، ۵۸ تن از نیروهای پزشکی، درمانی و امدادی جمعیت هلال‌احمر استان هرمزگان^{۲۸} و سومین کاروان دانش‌آموزان مدارس تهران شامل ۲۰۰ نفر، امروز عازم جبهه‌های نبرد شدند.^{۲۹}

همچنین کاروان راهیان کربلای استان خراسان شامل دانشجویان، کارگران و فرهنگیان؛ ۲۵۰۰ نیروی داوطلب از بخش‌های مختلف استان لرستان؛ نیروهای رزمی از لنگرود؛ صدها داوطلب رزمی و فنی از شهرهای سنندج، جهرم، پلدشت؛ نیروهای رزمی آموزش‌دیده از شهرهای دهلران، ایلام، دره‌شهر، آبدانان و ایوان‌غرب؛ گروهی از فرهنگیان، مسئولان ادارات و اعضای سپاه پاسداران هشتپر تالش؛ ۲۱۳ تن از فرهنگیان و ۱۴۳ تن از دانش‌آموزان قائم‌شهر؛ جمعی از روحانیون حوزه علمیه قم؛ ۴۰ نفر از دبیران مدارس گیلان؛ ۳۷ نفر از فرهنگیان، دانش‌آموزان، کشاورزان و کارکنان شرکت ابریشم شرم از طاهرگوراب؛ ۲۴ تن از دانشجویان

آموزشکده بهداشت عمومی؛ ۱۰۰ تن از کارکنان شهرداری اهواز؛ نیروهای بسیج دانش آموزی و معلم آق قلا، کاروان‌های راهیان کربلا از باختران و گیلان غرب؛ گروهی از کارکنان بنیاد شهید، کمیته امداد، آموزش و پرورش، بازاریان و بسیجیان داوطلب ادارات شهرستان پاوه (در قالب دومین کاروان راهیان کربلا) رهسپار مناطق عملیاتی شدند. علاوه بر این، سومین کاروان جهاد سازندگی خراسان متشکل از دو گردان مهندسی رزمی با ۵۶۰ تن از متخصصان راه‌سازی و عملیات آبی، نیروهای فنی و تخصصی از همدان، سی و چهارمین اکیپ راه‌سازی استان اصفهان و ۵۰ تن از نیروهای تخصصی شرکت تهیه مواد غیرفلزی اصفهان وابسته به شرکت ملی فولاد ایران رهسپار جبهه‌های نبرد شدند.^{۳۰}

۱۱۶

وزیر کشور ضمن اعلام آمادگی همه نیروها و امکانات وزارت کشور برای خدمت‌رسانی به جبهه‌ها، از تشکیل قرارگاه مهندسی این وزارتخانه در جبهه جنوب خبر داد. حجت‌الاسلام سیدعلی‌اکبر محتشمی گفت: «کلیه نیروها و امکانات مؤسسات وزارت کشور با حالت آماده‌باش در خدمت جنگ قرار گرفته است.» وی افزود: «در حال حاضر قرارگاه وزارت کشور در جبهه جنوب تشکیل شده و تمامی شهرداری‌ها و دفاتر فنی دوایر ذی‌ربط در سراسر کشور در تماس نزدیک و لحظه‌به‌لحظه با ستاد جنگ وزارت کشور قرار دارند.» وزیر کشور گفت: «به‌منظور هماهنگی بیشتر با طراحان عملیات جنگی، معاونت جنگ وزارت کشور نیز در قرارگاه خاتم‌الانبیاء(ص) مستقر شده است.»^{۳۱}

۱۱۷

اقدامات تیم‌های عملیات روانی سپاه پاسداران در جبهه‌های مختلف، از جمله پخش پیام‌هایی به زبان عربی، تأثیر بسیاری در جذب نیروهای دشمن دارد. علیرضا مزینانی مسئول واحد تبلیغات نیروی زمینی سپاه پاسداران، در گزارشی به فرمانده نیروی زمینی سپاه تبلیغات روانی را بر نیروهای عراقی اثربخش خواند و با اعلام اینکه در دو ماه اخیر، ۱۹ تیم صوتی جنگ روانی در خطوط مختلف جبهه مستقر شده‌اند، گفت: «از این ۱۹ تیم، ۱۲ تیم در خط فاو، از کناره اروند تا خور عبدالله، یک تیم در گارد ساحلی (خسر و آباد)، ۲ تیم در جزیره مینو، ۲ تیم در کوی سپاس آبادان و ۲ تیم در هور مستقر شده‌اند.» وی افزود: «تیم‌های صوتی جنگ روانی دارای وسایلی از قبیل موتور برق، آمپلی‌فایر، بلندگو و ضبط صوت هستند که با نصب بلندگو در خطوط مقدم، اقدام به پخش مطالبی به زبان عربی

شامل پیام، سرود، شعر، مصائب اهل بیت، اذان، قرآن، مصاحبه و پیام‌های اسرا می‌کنند. در هر تیم یک یا دو نفر روحانی عرب‌زبان حضور دارند که در هر شبانه‌روز حدود ۴ ساعت یا بیشتر برنامه اجرا می‌کنند.» به گفته مزینانی در طول دو ماه و نیم اخیر افراد متعددی از نیروهای دشمن تسلیم رزمندگان شده‌اند که همگی اذعان کرده‌اند پس از شنیدن پیام‌ها، تصمیم به پناهندگی گرفته‌اند. مزینانی از جمله علائم اثربخش بودن عملیات روانی را واکنش دشمن دانست و گفت: «به‌هنگام پخش برنامه‌های صوتی، دشمن حساسیت خاصی از خود نشان می‌دهد و نه تنها با اجرای آتش سنگین علیه مواضع رزمندگان واکنش نشان می‌دهد، بلکه در بعضی از خطوط اقدام مشابهی انجام داده است و پیام، آهنگ و موسیقی پخش می‌کند.» وی افزود که بر اثر آتش دشمن به‌طور میانگین در هر ماه یک موتور برق و در هر هفته یک آمپلی‌فایر و در هر روز سه بلندگو از بین می‌رود. مسئول واحد تبلیغات نیروی زمینی سپاه تأکید کرد: «برای پرمحتوا نمودن برنامه‌ها و ایجاد تنوع در جنگ روانی نیاز به کسب اطلاعات از وضعیت دشمن است که واحد اطلاعات باید به ما بدهد.»^{۳۳}

۱۱۸

آیت‌الله منتظری در جلسه با سران قوا، پیشنهاد کرد نیروهای مسلح ادغام شوند. در جلسه امشب سران سه قوه مقننه، مجریه و قضائیه با قائم‌مقام رهبری، موضوع ادغام نیروهای مسلح مورد بحث قرار گرفت. حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی جانشین فرمانده کل قوا، در کتاب خاطرات خود در این باره نوشته است: «شب مهمان آقای منتظری بودیم. ایشان طرحی برای ادغام نیروهای مسلح، ارتش و سپاه و ژاندارمری و کمیته‌ها و شهربانی ارائه داد. اصل ایده مورد قبول همه بود، ولی در زمان و کیفیت آن نیاز به مطالعه بیشتر دیده شد.»^{*۳۳}

۱۱۹

رئیس مجلس شورای اسلامی امروز در جمع شرکت‌کنندگان کمیته‌های استانی ستاد تبلیغات جنگ، ضمن رد هرگونه آتش‌بس با رژیم بعث عراق، بر انعکاس حقایق جنگ از سوی این ستاد تأکید کرد. حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی در این دیدار که سرپرست ستاد تبلیغات جنگ و جمعی از

* حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی درباره نظر امام خمینی در مورد این طرح در خاطرات روز ۱۹ اردیبهشت ۱۳۶۵ خود نوشته است: «... طرح آقای منتظری را در مورد ادغام نیروهای مسلح مطرح کردم. [امام] اصل طرح را قبول داشتند. زمان فعلی را برای طرح یا اشاعه آن مناسب نمی‌دانند.» [اکبر هاشمی رفسنجانی *اوج دفاع* (کارنامه و خاطرات سال ۱۳۶۵)، به اهتمام عماد هاشمی، تهران: دفتر نشر معارف انقلاب، چاپ هشتم ۱۳۸۸، ص ۹۳]

گفتنی است پس از پایان جنگ تحمیلی، در دوره اول ریاست جمهوری حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی، کمیته انقلاب اسلامی، شهربانی و ژاندارمری ادغام شدند و این سازمان جدید، "نیروی انتظامی جمهوری اسلامی" نام‌گذاری شد.

استانداران و معاونان حضور داشتند با اشاره به اینکه هدف حزب بعث عراق نابودی جبهه پایداری* و نابودی انقلاب اسلامی است، از اعضای این ستاد خواست تا اهتمام بیشتری برای افشای ماهیت حزب بعث و بنیان‌گذار آن در جهت روشن‌تر شدن افکار عمومی داشته باشند. رئیس مجلس شورای اسلامی با تأکید بر اینکه جنگ ما دفاعی است و باید تا جایی پیش برویم که بقای انقلاب تضمین شود، هرگونه آتش‌بس را رد کرد و با توجه به اختناق حاکم بر عراق خاطرنشان کرد که پیشنهاد آتش‌بس از سوی رژیم بعث عراق و حامیان او حاکی از به‌ضعف‌افتادن آنها است و می‌خواهند از آتش‌بس برای تجدید قوا و حمله مجدد به انقلاب اسلامی، استفاده کنند. وی همچنین با انتقاد از رویکرد برخی احزاب داخلی در مخالفت با ادامه جنگ گفت: «من از لیبرال‌ها تعجب می‌کنم که دم از سیاست می‌زنند و می‌گویند جنگ باید تمام شود. حالا اگر منافقین و دیگران حرف بزنند، این [طرز تفکر و] حرکت برای آنان اقتضا می‌کند، ولی اینها که خود را از مردم می‌دانند چطور با پررویی جلوی جوانان دانشجو را در خیابان می‌گیرند و می‌گویند جنگ باید تمام شود.»

فرمانده عالی جنگ در ادامه به حمله عراق در منطقه فکه در روز ۱۳۶۵/۲/۱۰، اشاره و تصریح کرد: «نیروهای عراقی اخیراً با استفاده از یک منطقه باز در فکه صدها تانک را بسیج کردند و شروع به حرکت کردند، بچه‌های (نیروها) ما وقتی فهمیدند، تیپ ۱۰ سیدالشهدا^(ع) [سپاه پاسداران] و چند گردان نیرو با سرعت بر سر عراقی‌ها ریخته، و چند هزار نفر را تارومار کردند.»^{۳۴}

حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی با اشاره به وظیفه ذاتی ستاد تبلیغات جنگ افزود: «این ستاد باید کار کند و راه را روشن کرده و جهت بدهد و تبلیغات را به‌خوبی اداره کند و به تعبیر من اگر شما حتی بخشی از حقایق جنگ را بدون سانسور و رتوش و همان‌طور که اتفاق افتاده در تبلیغات منعکس کنید، در کار جنگ موفق خواهید بود.»^{۳۵} وی در خاتمه ضمن تجلیل از استقبال مردم برای حضور در جبهه‌ها با اشاره به اینکه هنوز هنر برای تجسم صحنه‌های عالی جنگ و روند انقلاب به کار گرفته نشده تأکید کرد که باید از این صحنه‌ها تا می‌توان فیلم تهیه کرد و به مردم دنیا نشان داد تا در دل تاریخ آینده ملت‌ها باقی بماند.^{۳۶}

۱۲۰

گردهمایی دوازده‌مسئولان کمیته‌های تبلیغات جنگ سراسر کشور که به دعوت ستاد تبلیغات جنگ و به‌منظور ارزیابی عملکرد این کمیته‌ها، بررسی و رفع مشکلات موجود و ایجاد هماهنگی در فعالیت آنها تشکیل شده بود، امروز، با پیشنهادها و توافقی‌هایی پایان یافت.

* کشورهای لیبی، سوریه، الجزایر و یمن شمالی در واکنش به صلح کمپ دیوید، جبهه‌های موسوم به جبهه پایداری را تشکیل دادند و به‌صراحت به اقدام دولت مصر در عادی‌سازی روابط و صلح با رژیم اشغالگر قدس اعتراض کردند.

در این گردهمایی علاوه بر مسئولان کمیته‌های تبلیغات جنگ سراسر کشور، نخست‌وزیر و مسئولانی از وزارت کشور، وزارت اطلاعات، وزارت ارشاد اسلامی، جهاد سازندگی، سپاه پاسداران، ارتش، قوه قضاییه، سازمان صداوسیما و سازمان تبلیغات اسلامی حضور داشتند. مهم‌ترین دستاوردها و توافقاتی که این هم‌اندیشی بدین شرح است:

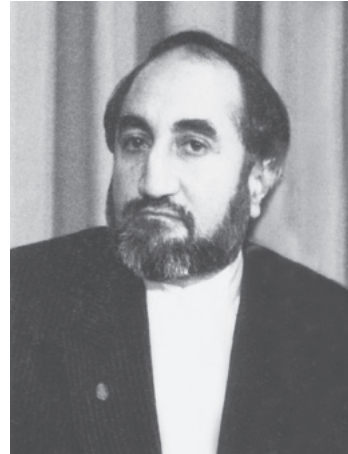
- تشکیل دبیرخانه ستاد پشتیبانی جنگ استان‌ها برای پیگیری کارهای این ستاد.
- تهیه بولتن خبری به‌همت ستاد تبلیغات جنگ با هدف تغذیه اطلاعاتی کمیته‌های استانی و نیز دریافت اخبار فعالیت‌های آنها و انعکاس رسانه‌ای آن.
- موافقت ستاد جذب و هدایت کمک‌های مردمی با استفاده از بعضی کمک‌های نقدی و جنسی مردم در امر تبلیغات برای ترغیب مردم به حضور هرچه گسترده‌تر در صحنه جنگ.
- استمداد از مردم برای تأمین مخارج مربوط به تبلیغات جنگ.
- توجه و رسیدگی به مسائل و مشکلات خانواده‌های رزمندگان.
- افزایش تولید برنامه‌های جنگی با هدف انتقال فرهنگ جبهه به شهرها و نیز پوشش خبری و تصویری رویدادهای جنگ توسط صداوسیما جمهوری اسلامی.
- انعکاس اخبار فعالیت یگان‌های رزمی هر استان در همان استان.
- انعکاس گسترده‌تر اعزام نیرو و کمک‌های مردمی به جبهه‌ها از طریق صداوسیما جمهوری اسلامی.
- انعکاس فعالیت‌های فنی و تخصصی نیروهای جهاد سازندگی با هدف ترغیب نیروهای متخصص برای حضور در جبهه‌ها.
- پرهیز از فعالیت انفعالی در تبلیغات جنگ و اتخاذ تصمیم برای تبلیغات تهاجمی.^{۳۷}

۱۲۱

نماینده دائم جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل متحد با تمجید از پیروزی رزمندگان در عملیات‌های بیت‌المقدس و والفجر ۸، آثار و پیامدهای سیاسی - نظامی این دو عملیات را تحلیل کرد. سعید رجایی خراسانی سفیر و نماینده دائمی ایران در سازمان ملل متحد، با حضور در هشتمین هم‌اندیشی دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه - که امروز در تالار علامه امینی دانشگاه تهران برگزار شد - با بیان اهمیت عملیات بیت‌المقدس که موجب حیرت دنیا شد، گفت: «در کردارهای سازمان ملل همه صاحب‌نظران سیاسی متحیر بودند که چطور ایرانی‌ها توانستند خرمشهر را آزاد کنند.» وی درباره تأثیر عملیات بیت‌المقدس و تکاپوی حامیان رژیم عراق برای برقراری آتش‌بس و حفظ صدام گفت: «در شورای امنیت جلسه تشکیل دادند و

قطعنامه‌ای گذراندند که بعد از ۲۲ ماه سکوت می‌خواستند ما بپذیریم که با دشمن وارد مذاکره شده و نیروهای حافظ صلح به منطقه بیایند و بین ما و صدام حائل شوند و کسانی که این طرح را تهیه کرده بودند، نقشه‌شان این بود که رژیم صدام حفظ شود... بنابراین شروع کردند شعار دعوت به صلح دادن و دعوت به صلح چیزی بود که آن موقع صدام دوست می‌داشت و هرکس این دعوت صلح را نمی‌پذیرفت، از نظر افکار عمومی دنیا به او لطمه می‌خورد. علاوه بر این، دعوت به اعزام نیروهای حافظ صلح، آتش‌بس و مذاکره کردند تا از پیشروی سپاه اسلام جلوگیری کنند.»

رجایی خراسانی درباره مغالطه سیاسی در متجاوز جلوه‌دادن ایران اظهار کرد: «مسئله دیگر این بود که ایران تا الآن از اراضی خود دفاع می‌کرد. بنابراین مشروع بود، ولی

سعید رجایی خراسانی
نماینده دائمی جمهوری اسلامی ایران
در سازمان ملل متحد

حالا دیگر دفاع نمی‌کند، بلکه تجاوز می‌کند. این یک مغالطه سیاسی بود. ما اگر ده سال هم بجنگیم باز دفاع می‌کنیم، ولی آنها دفاع را این طوری تعریف کرده‌اند، مادامی که شما در اراضی خود می‌جنگید دفاع می‌کنید هر وقت به تعقیب دشمن از اراضی خود خارج شدید، دارید تجاوز می‌کنید.» وی سپس به سیاست دوگانه حامیان رژیم عراق در رفتار با ایران اشاره کرد و افزود: «از اینکه رژیم تجاوزگر صدام به دست جمهوری اسلامی ساقط شود نگران هستند و گرنه آنها نگران سقوط صدام نیستند، حتی تلویحاً قول می‌دهند که اگر شما آشتی کنید، صدام سقوط می‌کند. آنها فقط دوست ندارند صدام به دست سپاه اسلام سقوط کند. بعد از آزادی خرمشهر مسئولیت‌های تازه‌ای برای آقایان به وجود آمد باید از نظر تسلیحاتی و استراتژیکی آن قدر صدام را تقویت کنند تا ما را در یک بن‌بست نظامی قرار دهند، یک موازنه، ما یک برتری در نیروی انسانی و روحیه و معنویات داریم و صدام باید در تکنولوژی نظامی از نوع بهترین سلاح‌ها در دنیا برتری داشته باشد. میگ ۲۵، بهترین سلاح روس، میراژ ۲۰۰۰ بهترین سلاح فرانسه و سوپراتاندارد با موشک‌های آگزوسه و... بنابراین توان استراتژیک صدام را آن قدر بالا بردند که بتوانند جبران برتری معنویات و نیروی انسانی ما را بکنند.»

نماینده دائم ایران در سازمان ملل در ادامه به موضوع فشار غرب برای وادار کردن ایران به مذاکره و القای اینکه ایران هیچگاه جنگ را با پیروزی پشت‌سر نخواهد گذاشت، پرداخت و افزود: «[حامیان عراق] از نظر سیاسی هم با مانورهای مختلف در مجامع بین‌المللی سعی می‌کنند

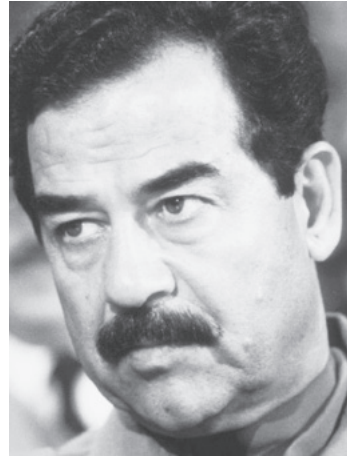

علیه ما عمل کنند. ... مشکل [آنها] فعلاً این است که آتش بس پذیرفته شود و مسئولان جمهوری اسلامی به مذاکره مستقیم یا غیرمستقیم با صدام تن در دهند، بنابراین دنیا خودش را آماده کرده بود که روزی ما مشغول مذاکره شویم. در مسافرت‌هایی که مجبور بودیم از طریق لندن به نیویورک داشته باشیم هروقت وارد لندن می‌شدیم وزارت امور خارجه انگلستان از ما دعوت کرده و در عالی‌ترین سطوح احترامات از ما استقبال و پذیرایی می‌کردند و سؤالی که داشتند این بود که می‌دانید این جنگ ادامه‌اش بی‌نتیجه است اصلاً امکان اینکه یکی از طرفین بر دیگری پیروز شود، وجود ندارد. ... حتی خاطر ام است که رئیس شورای امنیت از کشور هلند در روزی که ریاستش پایان گرفت، وقت گرفت و به دیدن نمایندگی جمهوری اسلامی آمد و گفت: آمده‌ام و پیامی دارم از طرف شورای امنیت به شما، من آمده‌ام از طرف ابرقدرت‌ها به شما اطمینان دهم که شما در این جنگ پیروز نخواهید شد و چون دنیا تصمیم گرفته که شما پیروز نشوید بنابراین تلاش شما برای ادامه جنگ از نظر ما یک بلاهت سیاسی است.»

رجایی خراسانی در ادامه به آثار و پیامدهای عملیات والفجر ۸ و تلاش غرب برای ایجاد هراس در بین کشور عرب حوزه خلیج فارس اشاره کرد و گفت: «وقتی برادران ما وارد فاو شدند، چیزی اتفاق افتاد که از نظر محاسبات سیاسی ریزبین‌ها، محال بود. امریکا عوض اینکه بگوید بعد از پیروزی سپاه اسلام در فاو، سقوط صدام نزدیک شده یا موقعیت استراتژیکی عراق به هم خورده، هیچ‌کدام را نمی‌گوید. می‌گوید قوای ایران به مرزهای عربستان سعودی و کویت نزدیک شده است. اصلاً صدام در اینجا مطرح نیست. آن چیزی که امریکا از آن می‌ترسد این است که ما به عربستان و کویت حمله کنیم. امریکا می‌داند که بعد از سقوط صدام شکل جغرافیای سیاسی منطقه عوض می‌شود و تمام چیزهایی که آنها موازنه خاصی برای موقعیت جغرافیایی سیاسی به وجود آورده‌اند منقرض و متلاشی می‌شود. بنابراین ترسی که امریکا از این انقراض دارد خودش مطرح نمی‌کند، بلکه آن را به کویت و عربستان منتقل می‌کند و علی‌رغم اینکه مسئولان ایران بارها شفاهاً و کتباً با اعزام هیئت‌های عالی‌رتبه به کویت، عربستان و به بقیه کشورهای منطقه خلیج فارس اطمینان می‌دهند که ما قصد گذشته از مرزهای عراق به کشورهای دیگر را اصلاً نداریم، مع‌الأسف سعی می‌کند آنچه را خودش از آن می‌ترسد مرتب به کویت و عربستان منتقل کند.»^{۳۸}

رئیس‌جمهور عراق در سخنانی با اشاره به تجربه‌هایی که عراق در مقابله با حمله ایران به فاو کسب کرده و همچنین فواید این نبرد و تغییراتی که در راهبرد نظامی عراق صورت گرفته است، گفت کشورش مصمم است شبه‌جزیره فاو را بازپس گیرد. وی شرایط عراق را برای صلح

اعلام کرد و سوریه و لیبی را به دلیل حمایت از ایران، خائن خواند. صدام یکی از عناصر اصلی قدرت را جمعیت ذکر و خانواده‌ها را به زادوولد بیشتر تشویق کرد.

صدام حسین رئیس‌جمهور و فرمانده کل نیروهای مسلح عراق

صدام حسین رئیس‌جمهور عراق، در سخنرانی برای مقامات و اعضای دفتر حزب بعث عربی سوسیالیست شاخه بغداد، گفت: «نبرد فاو سوده‌های زیادی دارد از جمله مهم‌ترین سوده‌های آن، برملاشدن افرادی است که بر سیاست خود با خیانت سرپوش گذاشته بودند. مسئله دیگر سرنگونی رژیم در بغداد و نه اشغال عراق است، ولی در واقع ثابت شد که آنها به ایران کمک می‌کنند تا عراق را اشغال کند.* ... این خود یک مورد سود حاصل از نبرد فاو بود که حقیقت خیانتکاران در چارچوب قومی و حتی جهانی فاش شود. فاو منطقه

عزیزی از خاک عراق است، لیکن شما می‌دانید و ما آن را ظرف ماه گذشته ثابت کردیم که توان آن را داریم که هر روز به اندازه مثلث فاو یا در برابر آن مساحتی از ایرانی‌ها در سراسر جبهه از شمال تا جنوب بگیریم.» صدام افزود: «نام فاو در جهان مشهور است و همه می‌دانند که ایرانی‌ها جزئی از خاک ما را اشغال کردند، لذا از این به بعد که جنگ ادامه دارد این امکان برای ما وجود دارد که به ارتش آن کشور در هر جایی که باشد حمله کنیم و نه تنها در فاو، بلکه ارتش آنها را در هر جایی که باشد تعقیب کنیم. حتی اگر در دزفول یا محمره [خرمشهر] و هر جایی دیگر از خاک ایران باشد ما خواهیم رفت و به آنها ضربه خواهیم زد و این شیوه جدید ما است.»**

صدام با تظاهر به صلح‌طلبی افزود: «عراق صلح می‌خواهد و طمعی به یک وجب خاک ایران ندارد و به درخواست ایران بدون اینکه دخالت در امور داخلی‌اش بکند احترام می‌گذارد و ایران برای خود باشد و ما برای خودمان. عراق شعار بازگشت دو طرف به مرزهای بین‌المللی

* اشاره صدام به سران سوریه و لیبی است که در جنگ ایران و عراق از مواضع جمهوری اسلامی ایران حمایت می‌کردند.
** رادیو کلن آلمان غربی نیز درباره تغییر راهبرد عراق گفت: «بنا به اظهارات صدام حسین، عراق در جنگ با ایران استراتژی دفاعی خود را تغییر داده و اکنون پس از چهار سال دوباره به خاک ایران حمله و قادر به پیشروی‌های بیشتر در خاک ایران است. صدام خاطرنشان کرد که دولت وی این هدف را کماکان در نظر دارد که در خاتمه مسالمت‌آمیز اختلافات، تنها از مجاری به رسمیت شناخته‌شده دست یابد.» رادیو کلن در ادامه، تلاش ارتش بعث عراق را برای تصرف فاو بی‌ثمر خواند و افزود: «کوشش‌های عراق برای تسخیر مجدد شبه‌جزیره فاو که از ماه فوریه (بهمن‌ماه) گذشته به‌وسیله سپاهیان مسلح ایرانی اشغال شده است تاکنون بی‌نتیجه بوده است.» [واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۵/۲/۱۵، ص ۲، رادیو کلن.]

را سرمایه دهد. ما خواهان برقراری صلح همه‌جانبه براساس احترام متقابل در حاکمیت و روابط من‌جمله عدم دخالت در امور یکدیگر هستیم و اینکه هریک از دو کشور عراق و ایران، به‌عنوان دو عنصر مثبت در امنیت خلیج‌فارس باشند و ایران به اعراب احترام بگذارد. آنچه مشهود است این است که اگر جنگ امروز تمام شود و فردا ایران به یک کشور عربی تجاوز کند طبیعتاً ارتش عراق را در برابر خود در دفاع از اعراب خواهد دید و سپس خواهد دید که چگونه زیر چکمه عراقی‌ها خرد خواهد شد.^{۳۹}

صدام حسین همچنین در دیدار با اعضای دفتر اجرایی اتحادیه عمومی زنان عراقی، جمعیت را عنصر اصلی قدرت برشمرد و گفت: «شعار ما باید این باشد که هر خانواده باید پنج دختر و پسر داشته باشد و هر خانواده‌ای [با] کمتر از چهار فرزند، باید استحقاق قدری ملامت سخت را داشته باشد و به آنها با چشم نارضایتی بنگریم. تاریخ گذشته و حال ثابت کرده که امکان بروز جریان‌ها و حالت‌هایی که بتواند عراق را هدف قرار دهد وجود دارد، بنابراین ایجاب می‌کند ما جمعیتی داشته باشیم که بتوانیم از عراق دفاع کنیم.» صدام حسین تأکید کرد که تمایل به کار در خارج از خانه نباید مانع داشتن فرزندان بیشتر شود.^{۴۰}

۱۲۳

یکی از نمایندگان مجلس انگلیس، جنایت صدام حسین در مورد اعدام ۵۰۰۰ تن از زندانیان زندان ابو‌غریب را افشا کرد.

به نوشته روزنامه اطلاعات، «واحد خبر مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق در تماسی با واحد مرکزی خبر با اظهار این مطلب افزود خانم آن کلود عضو حزب کارگر و نماینده پارلمان انگلیس با صدور گزارشی خطاب به پارلمان انگلیس در تاریخ ۱۳/۳/۱۹۸۶ [۱۳۶۴/۱۲/۲۲] به نقل از یک افسر مسئول زندان ابو‌غریب ضمن تأیید وقوع این جنایت هولناک و اظهار تأسف از اینکه سرزمین عراق که روزی مرکز تمدن‌های جهان بود، امروزه زندان عظیمی چون ابو‌غریب را در خود جای داده است، جزئیات بیشتری را پیرامون چگونگی تیرباران مجاهدین مسلمان عراقی افشا کرد. در این گزارش آمده است: سرپرست زندان با دریافت دستور شروع عملیات از صدام به کلیه زندانیان محکوم به اعدام اطلاع داد که فرمان آزادی آنان از طرف رئیس جمهوری صادر شده است و هرچه سریع‌تر سلول‌های خود را تمیز کرده و آماده خروج از زندان شوند. صبح روز بعد، زندانیان در گروه‌های ۵۰ نفری و تحت پوشش شدید امنیتی سوار کامیون‌های نظامی شده و راهی پادگان البسمایه، که بزرگ‌ترین میدان تیر عراق است و در ۳۰ کیلومتری جنوب بغداد قرار دارد، شدند و در محوطه پادگان، [به دست] صدها تن از مأموران امنیتی و

عناصر جیش‌الشعبی در گروه‌های ۵۰۰ نفری پس از ورود به محوطه پادگان البسمایه تیرباران شده و توسط ۳۰ کانتینر یخچال‌دار به منطقه الحصور که مرکز تحویل پیکرهای مقتولین قادسیه است، منتقل شدند.»

در ادامه این گزارش آمده است که شهدا از افراد فراری از جبهه‌های قادسیه، مجاهدین مسلمان و چند دانشجوی کرد شرکت‌کننده در تظاهرات دانشگاه اربیل بوده‌اند.^{۴۱}

۱۲۴

وزیر دفاع کویت اعلام کرد کویت هرگز درگیر جنگ‌های خارجی در منطقه نخواهد شد. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از کویت، شیخ سالم الصباح وزیر دفاع کویت، با بیان اینکه رهبران کویت، نیروهای مسلح این کشور را در جنگ و توطئه‌های جهانی درگیر نمی‌کنند تصریح کرد که دولت کویت با جنگ‌های جاری در منطقه مانند جنگ ایران و عراق و درگیری‌های قطر و بحرین، به روش بی‌تشنج و با احتیاط رفتار می‌کند. وی افزود: «ما در تلاشیم شری را که متوجه ما است به آرامی و با دوراندیشی و بدون درگیری با آن از خودمان دفع کنیم و دولت کویت تلاش خواهد کرد طرف‌هایی را که می‌خواهند از آب گل‌آلود ماهی بگیرند از منطقه بیرون کند.»^{۴۲}

۱۲۵

"آیا ایران می‌تواند سرپل خود را حفظ کند؟" این عنوان مقاله‌ای از یک گزارشگر انگلیسی در مجله *میدل ایست* می‌باشد که در آن ضمن پرداختن به عملیات رزمندگان ایران در منطقه فاو، تفوق روانی ایران، ضرورت بازپس‌گیری فاو و هراس کشورهای عرب منطقه از پیروزی ایران را مورد بررسی قرار داده است.

فیلیپ مارفلت در این مقاله نوشته است: «مهم‌ترین نتیجه نبردهای اخیر جنگ خلیج فارس تفوق روانی است که ایران به دست آورده است. حمله نظامی به فاو و نفوذ در کردستان عراق، پیروزی مهمی را برای حکومت تهران که در حفظ اقتصاد جنگی خود با مشکلات جدی روبه‌رو می‌باشد، محقق گردانیده است.» وی به نقل از لیوت تحلیل‌گر نظامی مؤسسه بین‌المللی تحقیقات راهبردی لندن، آورده است: «حمله ایران به فاو، حمله‌ای زیرکانه بود که ایرانیان، عراقی‌ها را در وضع نامساعدی قرار دادند. آنها روشی به مراتب پیچیده‌تر از معمول از خود نشان دادند و سرپلی ایجاد کرده‌اند که عراقی‌ها در واقع باید آن را از میان بردارند. این اقدام چنان ضروری است که صدام حسین رئیس‌جمهور عراق، باید این جنگ را "یک جنگ حیثیتی" اعلام کند که احتمالاً

به قیمت جان بسیاری تمام خواهد شد.» فیلیپ مارفلیت در ادامه به استناد گزارش دیپلمات‌ها در بغداد افزوده است: «گارد زبده ریاست‌جمهوری منهدم و در هم کوبیده شده، همچنین [صدام حسین] چند تن از افراد ارشد ارتش خود، از جمله ژنرال رشید، فخری و جبوری را مأمور نبرد فاو کرده است، که آشکارا ناکام مانده‌اند.» به نوشته مارفلیت از نگرانی‌های عمده رژیم بعثی عراق، حضور ۳۵۰ هزار نیروی ایرانی در منطقه مرکزی جنگ، یعنی نزدیک سوسنگرد است. این نیروها می‌توانند دوباره مرداب‌های هویزه را تهدید کنند؛ جایی که عراق به تازگی توانسته بود واحدهای ایرانی را که سال گذشته وارد این منطقه شده بودند، از آنجا اخراج کند چنانچه ایران قبل از اینکه عراق بتواند نیروهای ایران را از فاو بیرون کند دست به حمله‌ای در این منطقه بزند، بغداد با مشکل حاد دفاع از بصره از دو جناح شمال و جنوب روبه‌رو خواهد شد.

گزارشگر مجله میدل‌ایست، عملیات‌های اخیر رزمندگان را موجب هراس کشورهای عربی منطقه برشمرد و در این مورد افزوده است: «حوادث فاو هراس‌هایی را مجدداً برانگیخته است و آن اینکه درگیری ممکن است در تمامی منطقه خلیج [فارس] گسترش یابد... یک تهاجم دیپلماتیک در سازمان ملل متحد، که شورای همکاری خلیج [فارس] در آن نقش عمده‌ای داشت، ایالات متحده و اتحاد شوروی را تحت فشار قرار داد تا این درگیری را خاموش نماید... از سوی فشار بر سوریه جهت تجدیدنظر در روابط نزدیک خود با ایران نیز به نظر می‌رسد که با شکست روبه‌رو گردیده است.»

فیلیپ در خاتمه با اشاره به ادامه تلاش‌های جنگی دو طرف نوشته است: «این درگیری به نفع کسانی همچون هنری کیسینجر وزیر امور خارجه سابق ایالات متحده، که عقیده دارند نفع فوق‌العاده در این است که هر دو طرف درگیر یعنی ایران و عراق در این جنگ بازنده گردند، ادامه خواهد یافت.»^{۴۳}

۱۲۶

حافظ اسد رئیس‌جمهور سوریه، ضمن موافقت با حملاتی که علیه رژیم صهیونیستی انجام می‌گیرد، گفت که از نفوذ خود برای جلوگیری از حمله گروه‌های چریکی علیه کشورهای اروپایی استفاده خواهد کرد.

خبرگزاری یونایتدپرس امروز، به نقل از مجله /شپیگل (چاپ آلمان غربی) در مورد ملاقات حافظ اسد با هانس دیتیش گنشر وزیر امور خارجه آلمان غربی، در بلگراد که چهارشنبه گذشته (۱۳۶۵/۲/۱۰) انجام شد، گزارش داد: اسد در این دیدار به گنشر اطمینان داد به‌طور قاطع تروریسم در خاک اروپا را رد می‌کند. براساس این گزارش، اسد گفت که جنگ منطقه غرب آسیا باید در سرزمین‌های تحت‌اشغال رژیم صهیونیستی صورت گیرد.

اشپیگل نوشته است: «اسد قول داد از نفوذ خود بر گروه‌های چریکی در سوریه و لبنان استفاده خواهد کرد تا آنها را جهت متمرکز کردن مبارزات خود در سرزمین‌های اشغالی متقاعد سازد. وزیر [امور] خارجه آلمان غربی که جهت گفت‌وگو با حافظ اسد پیرامون درگیری خاورمیانه [منطقه غرب آسیا] و تروریسم، عازم پایتخت یوگسلاوی شده بود، بعد از این دیدار گفت که اسد قول داد در رابطه با تلاش‌های جامعه اروپایی برای مقابله با تروریسم همکاری کند.»
به نوشته این مجله، در گزارشی محرمانه که وزارت امور خارجه فرانسه هفته گذشته برای دولت آلمان غربی فرستاد، سوریه یکی از پایگاه‌های اصلی برای تروریسم بین‌المللی قلمداد گردیده بود. در این گزارش آمده بود که لیبی، ایران و در درجه اول سوریه پول و سایر کمک‌ها را در اختیار تروریست‌ها می‌گذارند.^{۴۴}

۱۲۷

جایگزینی نجیب‌الله به‌جای ببرک کارمل رئیس‌جمهور افغانستان تأکید سخنگوی مبارزان افغان بر مبارزه تا خروج آخرین سرباز شوروی از افغانستان و رد هرگونه مذاکره صلح بدون حضور نماینده مردم و استقبال ایران از طرح زمان‌بندی خروج نیروهای شوروی از افغانستان و خودداری از شرکت در مذاکرات ژنو مهم‌ترین گزارش‌های سیاسی امروز در رابطه با افغانستان می‌باشد.
به گزارش خبرگزاری فرانسه از اسلام‌آباد امروز، ژنرال نجیب‌الله از نژاد پشتو و رئیس سازمان امنیت افغانستان، به‌جای ببرک کارمل، ریاست‌جمهوری این کشور را به‌عهده گرفت.^{۴۵} وی در اولین اظهارنظر پس از انتصاب به این سمت اعلام کرد که دوستی با اتحاد جماهیر شوروی اصلی اساسی است و نیروهای ارتش را تقویت و ظرفیت جنگی را ارتقا خواهد داد.^{۴۶}
این درحالی است که برهان‌الدین ربانی رئیس‌گروه چریکی جمعیت اسلامی و سخنگوی گروه‌های اسلامی مبارز افغان، در واکنش به این اظهارات گفت: «تا وقتی که آخرین سرباز شوروی از افغانستان خارج نشده است، اسلحه را به زمین نخواهیم گذاشت و هر مذاکره و راه‌حل سیاسی که بدون حضور نماینده مردم افغانستان (مجاهدین) انجام شود، مورد قبول واقع نخواهد نشد.»^{*} ربانی نکات عمده پیشنهاد صلح و به‌خصوص خروج مرحله‌به‌مرحله نیروهای شوروی از خاک افغانستان و تضمین پایان دادن به مبارزه را رد کرد و افزود: «فقط نمایندگان افغان‌ها می‌توانند درباره سرنوشت خود مذاکره کنند.»^{۴۷}

* واکنش ربانی به دور هفتم مذاکرات دولت پاکستان و دولت کمونیست افغانستان در خصوص خروج مرحله‌به‌مرحله نیروهای اشغالگر شوروی است که دو هفته بعد، بدون حضور نماینده‌ای از مجاهدان افغان در ژنو و تحت نظارت سازمان ملل انجام خواهد شد.

در همین حال سخنگوی وزارت امور خارجه ایران، ضمن استقبال از طرح زمان‌بندی برای خروج نیروهای شوروی از افغانستان اعلام کرد: ما همواره خواستار خروج قوای شوروی از افغانستان بوده‌ایم و بدیهی است که در حال حاضر از هر تحولی که منجر به خروج هر چه سریع‌تر قوای شوروی از افغانستان شود، استقبال می‌کنیم. ... ولی جمهوری اسلامی ایران در مذاکراتی که مردم افغانستان در آن نقش نداشته باشد شرکت نمی‌کند. ما معتقدیم که قبل از هر چیز باید منافع ملت مسلمان افغانستان مدنظر باشد و نمی‌توانیم با شرکت در مذاکراتی که مردم افغانستان در آن نادیده گرفته می‌شوند، بر آن صحه بگذاریم.^{۴۸}

۱۲۸

امروز اجلاس اقتصادی - سیاسی سران هفت کشور صنعتی غرب در پایتخت ژاپن آغاز شد. "تروریسم بین‌المللی" و "انفجار در رآکتور هسته‌ای شوروی در چرنوبیل" از جمله موضوع‌های مطرح‌شده در این نشست بود. دو ساعت پس از شروع اجلاس، پنج موشک در مقابل سفارت کانادا و در نزدیکی محل اجلاس به زمین اصابت کرد. یونایتد پرس اعلام کرد گروه‌های رادیکال ژاپنی تهدید کرده‌اند که در طول اجلاس سه‌روزه، حملات دیگری انجام خواهند داد. در اولین روز جلسه مقدماتی سران، رهبران امریکا، ژاپن و ایتالیا بر نگرانی جهان از وقوع عملیات تروریستی تأکید کردند.^{۴۹}

منابع و مأخذ روزشمار ۱۳۶۵/۲/۱۴

۱. سند شماره ۱۹۷۶۵/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: جلسه فرمانده لشکر ۸ نجف با فرمانده نیروی زمینی سپاه و بررسی وضعیت فلش دشمن در محدوده عملیاتی لشکر در منطقه فاو، (قرارگاه نیروی زمینی، ۱۳۶۵/۲/۱۷، نوار شماره ۱۹۷۶۵) مهدی انصاری، صص ۲ و ۱۳.
۲. سند شماره ۲۰۶۴۲/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: جلسه بررسی وضعیت دشمن در محدوده عملیاتی دو لشکر ۸ نجف و ۴۱ نارالله^(۵) در منطقه فاو، (قرارگاه کربلا، ۱۳۶۵/۲/۱۴، نوار شماره ۱۹۰۸۴) علیرضا لطف‌الله‌زادگان. همان.
۳. سند شماره ۱۵۹۲۵/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: جلسه بررسی انتخاب منطقه برای عملیات آینده و وضعیت خطوط پدافندی دشمن در منطقه شلمچه، (قرارگاه نیروی زمینی، ۱۳۶۵/۲/۱۴، نوار شماره ۱۹۷۶۴)، مهدی انصاری، صص ۲ و ۲۲.
۴. سند شماره ۱۹۷۶۷/پن مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: جلسه بررسی انتخاب منطقه برای عملیات آینده،
۵. سند شماره ۱۳۶۵/۲/۱۴، (قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(۶) (اطلاعات)، ۱۳۶۵/۲/۱۴.
۶. (قرارگاه نیروی زمینی، ۱۳۶۵/۲/۱۴، نوار شماره ۱۹۷۶۷)، مهدی انصاری، صص ۳ و ۴.
۷. سند شماره ۱۲۱۶/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی قرارگاه نیروی زمینی سپاه، مهدی انصاری، ۱۳۶۵/۲/۱۲ تا ۱۳۶۵/۲/۲۲، صص ۳۳ و - روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۵/۲/۱۵، صص ۱۵.
۸. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۵/۲/۱۵، صص ۱۵.
۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۵/۲/۱۶، صص ۲.
۱۰. واحد مرکزی خبر صداوسیما جمهوری اسلامی، بولتن رادیوهای بیگانه، ۱۳۶۵/۲/۱۴، صص ۱ و ۲، رادیو بغداد، ۱۳۶۵/۲/۱۳.
۱۱. سند شماره ۷۵۶۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی ستاد مرکزی سپاه به قرارگاه خاتم‌الانبیاء(س)، ۱۳۶۵/۲/۱۴.
۱۲. سند شماره ۳۵۹۵۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات سپاه پیرانشهر به قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(۶) (اطلاعات)، ۱۳۶۵/۲/۱۴.

۱۲. سند شماره ۱۳۷۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای اطلاعاتی قرارگاه عملیاتی نجف ۲، شماره ۱۸۷۱، ۱۳۶۵/۲/۱۹.
۱۳. سند ۲۶۷/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش تفصیلی تک عراق به مهران، گزارش راوی قرارگاه عملیاتی نجف ۲، علی مؤدبی، اردیبهشت ۱۳۶۵، ص ۱۹.
۱۴. سند شماره ۷۵۶۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی منطقه ۲ کربلا به دفتر فرماندهی کل سپاه، ۱۳۶۵/۲/۱۵.
۱۵. سند شماره ۲۰۰۲۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن اخبار روزانه، وزارت اطلاعات، شماره ۲۳۷، ۱۳۶۵/۲/۱۶، ص ۱.
۱۶. سند شماره ۳۵۹۶۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از دفتر فرماندهی سپاه ارومیه به دفتر فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(ع)، ۱۳۶۵/۲/۲۰.
۱۷. سند شماره ۳۳۷۷۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر ۲۸ رده عقب (رکن ۲) به فرمانده قرارگاه لشکر ۲۸ رده جلو (رکن ۲)، ۱۳۶۵/۲/۱۴.
۱۸. سند شماره ۳۵۹۵۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(ع) به کلیه پایگاه‌های تابع و ناحیه کردستان (اطلاعات)، ۱۳۶۵/۲/۱۴.
۱۹. سند شماره ۳۵۹۸۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات سپاه سردشت به قرارگاه حمزه سیدالشهدا^(ع) (اطلاعات)، ۱۳۶۵/۲/۱۴.
۲۰. سند شماره ۳۰۱۲۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه نظامی اداره کل اطلاعات آذربایجان غربی و کردستان، وزارت اطلاعات، شماره ۲۳۵، ۱۳۶۵/۲/۱۴، ص ۱.
۲۱. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۵/۲/۱۴، ص ۱۵.
۲۲. سند شماره ۱۸۲۴۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از نماینده کمبیا ۱۱ (شوکت بارزانی) به فرماندهی گردان ۱ تیپ ۳ نوه، ۱۳۶۵/۲/۲۰.
۲۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۵/۲/۱۴، ص ۲.
۲۴. سند شماره ۳۱۴۲۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی کردستان به استاندار کردستان، ۱۳۶۵/۲/۱۴؛ و - سند شماره ۳۱۴۲۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی کردستان به استاندار کردستان، ۱۳۶۵/۲/۱۴.
۲۵. سند شماره ۳۵۹۸۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
۲۶. سند شماره ۲۰۰۲۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش روزانه نظامی، وزارت اطلاعات، شماره ۲۳۹، ۱۳۶۵/۲/۱۸، ص ۲.
۲۷. سند شماره ۳۵۹۵۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی ایلام به فرماندهی گردان مرزی ژاندارمری ایلام (رکن ۲)، ۱۳۶۵/۲/۱۴، ص ۱.
۲۸. روزنامه ابرار، ۱۳۶۵/۲/۱۵، ص ۶.
۲۹. روزنامه کیهان، ۱۳۶۵/۲/۱۵، ص ۲.
۳۰. روزنامه کیهان، ۱۳۶۵/۲/۱۴، ص ۲.
۳۱. روزنامه ابرار، ۱۳۶۵/۲/۱۴، ص ۱.
۳۲. سند شماره ۱۶۴۲۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد تبلیغات نیروی زمینی سپاه به فرماندهی نیروی زمینی سپاه پاسداران، ۱۳۶۵/۲/۱۵.
۳۳. روزنامه رسالت، ۱۳۶۵/۲/۱۶، ص ۲.
۳۴. اکبر هاشمی رفسنجانی، اوج دفاع (کارنامه و خاطرات سال ۱۳۶۵)، به اهتمام عماد هاشمی، تهران: دفتر نشر معارف انقلاب، چاپ هشتم ۱۳۸۸، ص ۸۸.
۳۵. روزنامه کیهان، ۱۳۶۵/۲/۱۶، ص ۳.
۳۶. سند شماره ۴۰۴۲۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد تبلیغات جنگ شورای عالی دفاع به استاندار کمیته تبلیغات جنگ ایلام، ۱۳۶۵/۲/۲۲.
۳۷. روزنامه کیهان، ۱۳۶۵/۲/۱۶، ص ۱۸.
۳۸. اوج دفاع، پیشین، ص ۸۸.
۳۹. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۴۷، ۱۳۶۵/۲/۱۶، صص ۲۳ - ۱۹، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۵/۲/۱۵.
۴۰. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۴۶، ۱۳۶۵/۲/۱۵، صص ۵ و ۶، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۵/۲/۱۳.
۴۱. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۵/۲/۱۴، ص ۱۵.
۴۲. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۴۶، ۱۳۶۵/۲/۱۵، ص ۳، کویت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۵/۲/۱۴.
۴۳. روزنامه رسالت، ۱۳۶۵/۲/۱۴، ص ۳.
۴۴. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۴۶، ۱۳۶۵/۲/۱۵، ص ۲۲، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۵/۲/۱۴.
۴۵. روزنامه کیهان، ۱۳۶۵/۲/۱۵، ص ۱.
۴۶. همان، ص ۲۰.
۴۷. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۴۶، ۱۳۶۵/۲/۱۵، صص ۱۹ و ۲۰، اسلام‌آباد - خبرگزاری رویتر، ۱۳۶۵/۲/۱۴.
۴۸. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۵/۲/۱۵، ص ۳.
۴۹. روزنامه کیهان، ۱۳۶۵/۲/۱۵، ص ۲۰.